

Yeniden 16 kaza teşkiline dair kanun lâyihası ve Dahiliye ve Bütçe Encümenleri mazbataları (1/296)

T. C .

Başvekâlet

Muamelât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı 71 - 184, 6/1713

19 . VI . 1944

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Yeniden 16 kaza teşkiline dair Dahiliye Vekilligince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetince 8 . VI . 1944 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibesiy-le birlikte sunulmuş olduğunu arz ederim.

Başvekil
Ş. Saracoğlu

Mucip sebepler lâyihası

İdari, iktisadi, içtimai zaruretler; kültür ve emniyet mülâhazalarıyla devamlı şekilde üzerle-rinde durulan kaza teşkili talepleri senelerdenberi Vekâlete intikal eden dilekler arasında yer al-maktadır.

Muhtelif bakımlardan çok esaslı ve ciddi se-beplere dayanan ve birbirinden üstün ehemmiyet taşıyan taleplerden muameleleri tekemmül eden (16) sı ele alınmıştır.

Bu kazalardan herbirinin teşkilini zaruri kılan sebepler aşağıda ayrı ayrı gösterilmiştir.

1. Kırıkkale : 75 bin küsur nüfusu ve 133 köyü olup arızalı ve çok geniş bir sahayı işgal eden Keskin kazasının bir nahiyesi olan Kırıkkale basit ve iptidai bir köy halinde iken Cumhuri-yet devrinde orada kurulan askerî fabrikaların temin ettiği inkişaf neticesinde bu gün 15 bin nü-fuslu ve gitgide gelişme ve genişlemeğe elverişli, her türlü medeni şartları haiz ve ilerisine emni-yetle bakılabilecek modern bir kasaba haline gelmiş bulunmaktadır.

Civardaki Keskin, Bâlâ ve Kalecik kazalarının hemen merkezî mevkiinde bulunan bu kasaba, kendisine yakın olan bu kazalara bağlı 81 köyde 51 bin küsur nüfusun iktisadi, ticari ve günlük alış veriş faaliyetini kendi üzerine çekmiş olduğundan büyük bir kısmı işçilik ve esnaflık yapmak suretiyle daima Kırıkkale'de kalan bu halkın bağlı oldukları kazaların kendileriyle olan işlerinde gecikmeler ve zorluklarla karşılaşmaktadır.

Esasen nüfus kesafeti dolayısıyla ve bugünkü ahval ve şeraitin inzimamiyle iş ve faaliyet ba-kımından çok mahmul bir vaziyet almış olan Keskin kazasının hali hazır teşkilâtiyle bugünkü ih-tiyaçları karşılayabilecek bir hareket kabiliyeti göstermesi mümkün olmayacağından bu kaza ida-resine tahmil edilen vecibeleri azaltmak zaruri bir ihtiyaç halini almış bulunmaktadır.

Bu itibarla; Keskin kazasının yükünü hafifletmek halk ve Hükümet işlerini daha çabuk ve kolaylıkla görmek, fabrikaların verdiği dinamik faaliyet neticesi gelişmekte olan bu kasabanın gelişimini daha geniş ölçüde hızlandırmak ve civar köylerle vilâyetler halkından ve yabancı memleketlerden buraya toplanan işçi, usta işçi ve teknisiyenleri daha esaslı bir murakabe ve bakıma tâbi tutmak maksadiyle Kırıkkale'de daha geniş teşkilâta sahip bir idare mekanizması olan kaza teşkili zaruri ve lüzumlu görülmüştür.

2. Şabanözü : 189 köyde 86 bin nüfusu olan, mıntakası geniş ve ârızalı bulunan Çankırı vilâyeti merkez kazasının işleri çok mahmul olduğundan köylerin kalkınma hareket ve faaliyetleri yakından esaslı şekilde kontrol edilememekte ve bu yüzden Hükümet teşkilâtının feyzinden köylülerimiz lâ-yıkiyle istifade edememektedirler. Askerlik, Adliye, Nüfus ve Tapu işlerinde merkeze uzak olan köylüler hususiyile kış mevsiminde günlere evlerinden ve işlerinden ayrı kalmakta ve dolayısıyla zarar görmektedirler. Aynı sebeplerle Hükümetin sürati istilzam eden işlerinde de hareket kabiliyeti zaafa uğramakta ve hasseten cürmü meşhurlarda, asayiş ve emniyete müessir ahvalde alınması gerekli tedbirler geelmektedir.

Bu mahzurları önlemek, coğrafi, iktisadi ve idari bakımdan hususiyet arzeden bu bölgenin inkişaf kabiliyetini daha ziyade arttırmak gayesiyle Çankırı merkez kazasına bağlı Şabanözü ve Orta nahiyelerini ihtiva etmek ve merkezi her suretle gelişmeğe elverişli bulunan Şabanözü olmak ve bu adla anılmak üzere bir kaza kurulması zaruri ve faydalı bulunmuştur.

3. Kurşunlu : Çankırı'nın Ilgaz kazasına bağlı olup Ankara - Zonguldak demiryolu üzerinde bulunan ve gün geçtikçe ileri gelişmeler gösteren Kurşunlu nahiyesi merkezi; gerek kendisine ve gerekse Çerkeş'e bağlı Atkaracılar nahiye ve köyleriyle Çerkeş kazası merkez nahiyesi ve Çankırı merkez kazasına bağlı Orta nahiyeleri köylerinin bir kısmından tereküp eden ve idari, içtimaî, iktisadi ve inzibati yönlerden hususiyet arzeden bir bölge teşkil etmiş bulunmaktadır.

Bu bölgeyi ihtiva eden köylerin halen bağlı oldukları idari merkezlerle olan münasebetleri aralarındaki mesafenin fazlalığı, kışın şiddetli ve arazinin ârızalı oluşu itibariyle Hükümet ve halk işlerinde güçlükler doğurmakla beraber Çerkeş kazası ve merkez nahiyesinin köy ve nüfusunun kesif olması da ayrıca bu merkeze çok iş tahmil etmektedir.

Son zelzelenin bu köylerde yaptığı tahribat dolayısıyla geniş ve seri bir imar faaliyetine ihtiyaç vardır. Gerek bu faaliyetin takibi ve gerekse bu bölgenin teftiş ve mürakabe işlerinin yakından yapılabilmesi ve köy kalkınmasının istilzam eylediği sürekli kontrolunun temini bakımlarından burada bir kaza kurulması zaruri ve lüzumlu bulunmuştur.

4. Turhal : Tokad vilâyeti merkez kazası 175 köyde 93460 nüfuslu geniş bir idari parçadır. Kesif olan bu geniş sahada halk ve Hükümet işleri arzu edilen şekilde yürüyememektedir. Şeker fabrikalarının kurulması ve Samsun - Sivas demiryolu üzerinde vilâyetin istasyonu olması itibariyle, Turhal, işlek bir merkez halini almış ve muhitinde hem madde ve hem de işçi bakımından Tokad merkez kazasına bağlı Dökmetepe ve Pazar nahiyeleriyle Zile kazasının bir kısım köylerinde zirai ve iktisadi bir bölge teşkil etmiş bulunmaktadır.

Gittikçe gelişmekte ve genişlemekte olan Turhal'ın artan ve iktisadi bir birlik teşkil eden bölgeyi hudutları içine alacak bir kaza haline getirilmesi; yakın alâka ve murakabe, vilâyet merkez kazasının işlerini hafifletme, muhitin kalkınma haraktlerini daha serbest ve müsait vaziyette takip ve kontrol etme bakımlarından lüzumlu kalmıştır.

5. Çekerek : Yozgat vilâyetine bağlı Sorgun kazası 4 nahiye 188 köylü ve 64642 nüfuslu büyük bir kazadır. Bu kazanın işgal ettiği saha ârızalı olmakla beraber bazı bölgeleri bu tabii mâniyalarla bağlı oldukları kazadan ve civar vilâyetlerden ayrılmış bir durumdadır. Halk Hükümetle olan işlerini bilhassa ilkbahar ve kış mevsimlerinde zorlukla görmektedir.

Ezeümle adı geçen kazaya bağlı Haerköy, Mamure, Kadışehri nahiyeleri bir taraftan Amasya ve Tokad vilâyetlerinden Devecidağı silsilesiyle diğer taraftan Sorgun kazasından Danlı dağlarıyla ayrılmış ve Çekerek ırmağı boyunca sıralanmış vaziyette coğrafi, tabii ve iktisadi bakımdan ayrı ve müstakil bir bölge teşkil etmektedirler.

Bu kaza hududunun genişliği ve nüfusunun fazlalığı, idarede ve halkla münasebette büyük güçlükler doğurmaktadır. Bu itibarla 30 bin nüfusu ihtiva eden bu bölgede merkezi Hacıköy olmak ve Çekerek ırmağına izafeten Çekerek adıyla anılmak üzere bir kaza teşkili bilhassa coğrafi, iktisadi, idari ve inzibati sebeplerle çok lüzumludur.

6. Çayeli: Rize vilâyeti merkez kazası 7 nahiye ve 170 köyde 111 bin nüfuslu büyük bir

kazadır. İşleri çok ve çeşitlidir. Hükümet teşkilâtı vazifesini istenilen sürat ve mükemmeliyetle yapamamaktadır.

Bu kazaya bağlı Çaybaşı nahiyesi bu mütekâsif muhitte geniş bir sahaya yayılmış ve çok kalabalık bir nüfusu sinesinde toplamıştır. Çaybaşı kasabası ise gelişmeye çok elverişli bir bölgenin ıhraç merkezidir.

Geniş ve çok ârızalı olan bu bölgede halkın türlü işlerinin bir nahiyeye müdürü tarafından görülmesine imkân bulunmadığı gibi mahkeme, nüfus, tapu ve askerlik işlerini vilâyet merkezinde takip mecburiyeti olan halkın çekmekte olduğu müşkülât da büyüktür.

Kendi nahiyesinin iktisadi hareketlerine sahneolan Çaybaşı nahiyesinde merkezi Çaybaşı olmak ve Çayeli adıyla anılmak üzere bir kaza kurulması coğrafi, iktisadi, idari ve inzibati mülâhazalarla ve Rize kazasının işlerini azaltmak sebeplerinden lüzumlu bulunmaktadır.

7. Kaman : 4 nahiyeli ve 136 köyde 76.756 nüfuslu olan Kırşehir merkez kazası işgal ettiği geniş sahaya nispetle mülki teşkilâtı noksan olan bir kazadır. Hükümet merkezine çok uzakta kalan köylerin çekmekte olduğu zorluklar küçümsemeyecek derecede ağırdır.

5 - 6 sene evvel yersarsıntısı neticesi hemen bütün köyleri yıkılmış olan bu bölgenin süratle imar, gelişme ve kalkınmasını mümkün kılmak, kültürel ve içtimai durumunu sağlamak zaruretine katılan coğrafi, idari, iktisadi ve inzibati sebeplerle Kırşehir merkez kazasına bağlı Kaman, Akpınar, Tepeköy nahiyeleriyle merkez nahiyesinden bir kısım köyleri sınıırı içine alacak olan merkezi Kaman olmak ve Kaman adıyla anılmak üzere bir kaza kurulması faydalı ve lüzumlu görülmüştür.

8. Yatağan : Muğla merkez kazası 6 nahiyeli ve 101 köyde 91.966 nüfuslu geniş bir sahayı işgal etmektedir. Arazisi ârızalıdır. İşleri çoktur. Bu kazaya bağlı Yatağan nahiyesi civarındaki Kavaklıdere ve Turgut nahiyeleri Muğla merkezine çok uzaktadırlar. Nüfus, tapu, adliye ve askerlik işlerinde halk müşkülâta mâruz bulunmaktadır. Bu yüzden Hükümet işlerinde de beklenen mükemmeliyet elde edilememektedir. Bu nahiyeler ve köyler esasen Yatağan'a pek yakındırlar. İktisadi ilgileri de Yatağan'lıdır. Yatağan merkezi olan Ahiköy, Muğla - Milâs - Aydın şosesinin kavuşak noktasında asayiş ve strateji bakımından çok mühim bir mevkiindedir. Muhitin maden, orman ve ziraat bakımından zengin olması ve idari, inzibati, coğrafi, iktisadi ve Muğla merkez kazasının işlerini azaltmak ve köy kalkınmasını yakından takip ve kontrol etmek bakımlarından merkezi Ahiköy olmak ve Yatağan adıyla anılmak üzere burada bir kaza kurulması lüzumlu bulunmuştur.

9. Afşin : Maraş vilâyetinin Elbistan kazası 2 nahiyeli ve 127 köyde 78.504 nüfuslu, çok ârızalı bir araziye malik bir kazadır. Kaza merkezine çok uzakta kalan köyler Hükümetle olan işlerinde tahammülü güç zorluklara uğramaktadırlar. Bu sebeple Hükümet teşkilâtı da kontrol vazifesini istenilen mükemmeliyette yapamamaktadır. Bu zorluklar kış ve ilkbahar mevsimlerinde daha ziyade artmaktadır. Elbistan merkezinden bu geniş ve ârızalı sahaya yayılmış olan köylerin her bakımdan kalkınmalarını temin, takip ve kontrol etmek mümkün olamamakta ve binnetice işler aksaklığa uğramaktadır.

Hem idari bakımdan gayri tabii olan bu durumu önlemek, halka kolaylık ve huzur temin etmek ve hem de Maraş - Kayseri şosesi üzerinde olması dolayısıyla her türlü gelişmeğe elverişli bulunan, tarihi ve iktisadi ehemmiyeti olan Efsus nahiyesi köylerinin bu gelişme hareketlerini daha ziyade hızlandırmak maksadiyle coğrafi, tabii icaplara da uyularak merkezi Efsus olmak ve burayı işgal eden Mutesem Billâh orduları başkomutanlığını yapmış olan ve Efsus önlerinde büyük bir muharebe vererek hasım ordularını mağlûbiyete uğratmış bulunan Afşin adlı Türk komutanının adına izafeten Afşin adıyla anılmak üzere bir kaza kurulması faydalı olacaktır.

10. Devrekâni : Kastamonu merkez kazası 2 nahiyeli 242 köyde 70 670 nüfuslu, geniş ve ârızalı bir araziye maliktir. Bu kazaya bağlı Devrekâni nahiyesi ve köyleri vilâyet merkezine çok uzaktırlar. Bu bakımdan hususiyile kış mevsiminde halk ve Hükümet işleri iyi yürütülememektedir.

Küre ve Taşköprü kazalarının Devrekâni'ye civar köyleri de aynı durumdadırlar. Bu köy-

lerle Devrekâni arasında hiç bir ârıza yoktur. Coğrafi durum burada hususi bir bölge yaratmış bulunmaktadır ve bu bölgenin iktisadi faaliyet merkezi de Devrekâni'dir.

Kastamonu merkez kazasının işini hafifletmek, halkın Hükümetle olan münasebetlerini kolaylaştırmak, köylerin kalkınmasını, asayiş ve inzibat hususlarında Hükümetin kontrolünü daha yakından mümkün kılmak ve gelişmeğe müsait olan bu bölgenin gelişimini hızlandırmak gibi coğrafi, idari, inzibati ve iktisadi sebeplerle burada merkezi Devrekâni olmak ve bu adla anılmak üzere bir kaza kurulması lüzumlu bulunmuştur.

11. İvrindi : Balıkesir merkez kazası geniş bir bölgeyi ihtiva eden 233 köyde 91 826 nüfuslu ve 8 nahiyeli bir kazadır. Takriben 90 Klm. olan Balıkesir - Edremit yolu üzerinde ve Balıkesir - Balya - Havran arasındaki geniş bölgede kuvvetli bir idari otorite yoktur. Bu arada Balıkesir - Balya - Edremit yolları kavşağında yalnız merkezinin adıyla anılan İvrindi nahiyesi vardır.

Bu kazaya bağlı İvrindi, Osmanköy, Korucu nahiyeleri ve köyleriyle Balıkesir merkez nahiyesine bağlı bir köy idari, iktisadi, ticari ve inzibati bakımlardan İvrindi merkezi etrafında toplu bir birlik teşkil etmişlerdir.

Bu nahiyeler ve köyler, bağlı oldukları Balıkesir merkezine uzak kaldıklarından Hükümetle olan işlerinde güçlüklerle karşılaşmakta, iş ve zamandan kaybetmek suretiyle zarar görmektedirler. Esasen işleri çeşitli ve çok olan Balıkesir merkez kazası bu sebebin de inzimamiyle köy kalkınma hareketlerini ve köyler üzerindeki genel kontrol ve takip işlerini istenilen şekilde yapamamaktadır.

İvrindi; Marmara denizi, Çanakkale Boğazı ve Ege denizine amut ve muvazi olan Balıkesir - Çanakkale, Edremit, İzmir genel yollarının kavşak noktasına 7 Klm. mesafede strateji bakımından önemli bir yerdedir. Bu hususi durum aynı zamanda etrafındaki köylerle nahiyeleri, ticari ve iktisadi bakımdan geniş olan İvrindi pazarına bağlanmış ve bu itibarla gelişmeğe çok müsait bir merkez haline getirmiş bulunmaktadır.

Bölgenin içinde bulunduğu idari güçlükleri ortadan kaldırmak, Hükümetin teftiş ve takip işleriyle köy kalkınma hareketlerini yakından mümkün kılmak, çok elverişli olan gelişimine daha ziyade hız vermek ve geniş olan bu sahada daha kuvvetli bir Hükümet otoritesi bulundurmamak maksadıyla merkezi İvrindi olmak ve aynı adla anılmak üzere bir kaza kurulması lüzumlu görülmüştür.

12. Çayecuma : Zonguldak merkez kazası 4 nahiyeli 59 köyde 68 018, Devrek; 2 nahiyeli 136 köyde 66 838, Bartın kazası da 2 nahiyeli 205 köyde 72 328 nüfuslu geniş ve ârızalı araziye malik birer kazadır. Bölgenin kömür havzası bulunması ve snai durum insan hareketlerini çoğaltmış ve Hükümet işlerini de o nispette arttırmış ve çeşitlemiştir.

Devrek kazasına bağlı Çayecuma nahiyesinin köyleriyle etrafındaki Bartın merkez nahiyesi, Zonguldak merkezinin Hisarönü nahiyesi, ve Kilimli nahyesinden bir kısım köyler bağlı oldukları kaza merkezlerine çok uzakta kalmış olduklarından halk ve Hükümet işlerinde geçikmeler husule gelmekte zorluklarla karşılaşmaktadır.

Ankara - Zonguldak demiryolu üzerinde bulunuşu ve coğrafi mevkii itibariyle muhitine nazaran merkezi bir durumda oluşu, Çayecuma'yı iktisadi ve idari bir merkez haline getirmiş ve her bakımdan gelişmeğe elverişli kılmıştır.

Halk ve Hükümet işlerinde kolaylık temini inzibat ve asayiş bakımından daha çabuk hareket kabiliyeti elde etmek, muhitin kalkınma işlerini yakından takip ve kontrol edebilmek, bu geniş sahada merkezi Çayecuma olmak üzere bir kaza teşkilini âmir bulunmaktadır.

Kaza Çayecuma adıyla anılacaktır.

13. Akyazı : Kocaeli vilâyetinin Adapazarı kazası 6 nahiyeli ve 137 köyde 104219 nüfuslu büyük bir kazadır. Nüfusu ve muamelâtı çok olan bu kaza, hali hazır idari teşkilâtı ile kaza köylerinin kalkınmasını temin edememektedir.

Köylerinin uzaklığı da halk ve Hükümet işlerinde arzu edilen sürat ve mükemmeliyeti verememektedir.

Bu kazaya bağı olan Akyazı ve Karapürçek nahiyeleri arazilerinin verimliliği ve nüfuslarının kesifliği bakımından ileri bir gelişme asarı göstermektedirler. Gerek bu gelişmeyi hızlandırmak ve gerekse halkını ileri bir kültüre sahip kılmak ve gölgenin idari inzibati işlerini düzenlemek ve Adapazarı kazasının bu suretle yükünü hafifletmek için burada merkezi Akyazı olmak ve aynı adla anılmak üzere bir kaza kurulması faydalı görülmüştür.

14. Ulus : Zonguldak vilâyetine bağı Safranbolu kazası 4 nahiye 200 köyde 70675 nüfuslu geniş ve arızalı araziye malik bir kazadır.

Bu kazaya bağı Ulus nahiyesi ise 67 köylü başı başına hususi bir bölgedir. Halk ve Hükümet işlerinde çok müşkilât çekilmektedir. Bu bölge köyleri gerek kaza ve gerekse vilâyet merkezine uzaktır. Karabük - Demir Çelik fabrikasının tesisi Safranbolu kazasının işlerini arttırmıştır.

Hem Safranbolu'nun işini azaltmak ve hem de Ulus nahiyesine bağı köylerin Hükümetle temaslarını kolaylaştırmak, işlerinin çabuk görülmesini temin etmek gibi idari, coğrafi ve iktisadi sebepler yanında inzibati ve esayişe müteallik mülâhazalar, merkezi Ulus olmak ve bu adla anılmak üzere burada bir kaza teşkilini zaruri kılmaktadır.

15. Taşova : Tokat vilâyetine bağı Erbaa kazası 7 nahiye 138 köyde 77281 nüfuslu şarktan Kelkit ve garptan Çekerek çaylarının birleşerek Yeşil ırmağı teşkil ettiği muhtelif istikamet ve yüksekliklerde bulunan kısmen çiplak ve ekserisi ormanlık dağlardan ve bu çayların geçtiği vâdilerden terekkiüp eden verimli ve geniş bir alana yayılmış büyük kazalarımızdan biridir.

Kaza merkezine uzakta kalan bir çok köyler Hükümetle olan işlerinde müşkilâta mâruz kalmaktadırlar. Kazanın genişliği ve hassaten beynelmilel bir şöhret olan Taşova tütününün burada istihsal edilmesi iktisadi ehemmiyet ve kıymetini arttırmaktadır.

Sanusa, Destek, Bidevi ve Tekke nahiyeleri köyleri coğrafi ve iktisadi bakımdan burada hususi bir bölge teşkil etmektedirler.

Yukarıda izah edilen hususlara zelzele dolayısıyla bölgenin istediği imar faaliyetini arttırmak ve hızlandırmak sebepleri de ilâve edilince Erbaa kazasının ikiye ayrılarak merkezi Yeşil ırmak üzerinde müstakbel Sivas - Tokat - Samsun tren hattıyla Tokat - Erbaa - Samsun şosasının telâki noktasında bulunan Yemişen Bükü köyü olmak ve Taşova adıyla anılmak üzere bir kaza teşkilini lüzumlu kılmaktadır.

16. Alaçam : Samsun vilâyetine bağı Bafra kazası 118 köyde 3 nahiye ve 75 433 nüfuslu iktisaden ve bilhassa tütün ziraati bakımından ehemmiyetli, arızalı ve geniş bir sahaya yayılmış kazalarımızdan biridir.

Alaçam nahiyesiyle bağı köyleri kaza merkezine çok uzakta kaldıklarından halkın Hükümetle olan temasları müşkilâtle yapılmakta ve âmme hizmeti müteessir olmaktadır.

Bu nahiyeyi ihtiva eden 34 köy coğrafi ve idari bakımdan bir birlik teşkil etmektedir. Sahil muhafazasının, emniyet ve asayişin vikayesi burada nahiye teşkilinden büyük idari bir birlik kurulmasını amir bulunmakla beraber Bafra ayarında tütün yetiştiren bu mintaka iktisaden çok ilerlemeğe müsait bulunmakta ve haftada bir kurulmakta olan pazarı dolayısıyla de kendisine iktisaden mühim bir mevki vermektedir.

Bafra ile irtibatı yalnız Hükümet işlerine münhasır kalan Alaçam ve bölgesinin kalkınmasını ve Bafranın işlerinin hafifletilmesini temin için bu bölgede merkezi Alaçam olmak ve Alaçam adıyla anılmak üzere bir kaza kurulması faydalı görülmüştür.

Teşkilî teklif olunan bu kazaların teşkilâtı için muktazi tahsisat projenin 4 ncü maddesinde gösterildiği veçhile Maliye Vekilliği bütçesine konulmuş bulunmaktadır.

Dahiliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Dahiliye Encümeni

Esas No. 1/296

Karar No. 43

5. VII. 1944

Yüksek Reisliğe

Yeniden on altı kaza teşkiline dair Dahiliye Vekilliğince hazırlanıp İcra Vekilleri Heyetince 8. VI. 1944 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan ve Başvekâletin 19. VI. 1944 tarih ve 6/1712 sayılı tezkeresiyle Yüksek Reisliğe sunulmuş olan kanun lâyihası Encümenimize havale buyurulmakla Dahiliye Vekilinin huzuriyle tetkik ve müzakere olundu.

Yapılan müzakere neticesinde:

Kaza teşkili taleplerinden, muhtelif bakımdan çok ciddi sebeplere dayanan, on altısının muameleleri tekemmül ettiği ve bunların; Kırıkkale (Ankara), Şabanözü (Çankırı), Kurşunlu (Çankırı), Turhal (Tokad), Çekerek (Yozgad), Çayeli (Rize), Kaman (Kırşehir), Yatağan (Muğla), Afşin (Maraş), Devrekâni (Kastamonu), İvrindi (Balıkesir), Çaycuma (Zonguldak), Akyazı (Kocaeli), Ulus (Zonguldak), Taşova (Tokad), Alaçam (Samsun) nahiyeleri olduğu anlaşılmış ve idari, iktisadi, ve içtimai zaruretlere ve emniyet mülâhazalarına dayanarak yeniden on altı kazanın ihdası teklifi yerinde ve şükranla karşılanmıştır.

Bir çok esaslı sebeplere dayanan diğer taleplerin de, muamelelerinin biran evvel tekemmülü ve bunlardan Çoruh vilâyetinde bulunan Ardanuş nahiyesinin emniyet ve hudut mülâhazalarıyla kaza şekline ifrağı temenni olunmuştur.

Netice: Encümenimizce ittifakla kabul edilen bu kanun lâyihası, havalesi veçhile, Bütçe Encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Dahiliye En. Rs. N.	Rs. V.	Bu M. M.
Çoruh	Çoruh	Giresun
A. Tüzün	A. Tüzün	N. Osten
Kâtip		
Seyhan	Ankara	Balıkesir
	F. Daldal	F. Tiritioğlu
Bolu	Bursa	Elâzığ
H. Ş. Adal	F. Güvendiren	S. Sağvıroğlu
Erzincan	Erzurum	Gümüşane
Ş. Sökmensüer	N. Elgün	R. Güreli
Kayseri	Konya	Kütahya
A. H. Kalacı	Ş. Ergün	Ö. B. Uşaklı
Maraş	Siird	Zonguldak
R. Kaplan	S. Tuncay	R. Vardar

Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe Encümeni
Mazbata No. 124
Esas No. 1/296

15 . VII . 1944

Yüksek Reisliğe

Yeniden 16 kaza teşkiline dair Dahiliye Vekilliğince hazırlanarak İcra Vekilleri Heyetinin 8.VI.1944 tarihli kararıyla Yüksek Meclise tevdi kararlaştırılan ve Başvekâletin 19.VI.1944 tarih ve 6/1712 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunularak havalesi veçhile Encümenimize tevdi olunan kanun lâyihası, Dahiliye Encümeninin mazbatasını ile birlikte tetkik ve Dahiliye Vekâleti Müsteşarı Faik Türel'in huzuriyle müzakere edildi.

Hükümetin esbabı mucibe lâyihası ile Dahiliye Encümeni mazbatasında gösterilen sebeplere göre, kanun lâyihası esas itibarıyla muvafık görülmüş ve maddelerin müzakeresine geçilmiştir.

Lâyihanın ikinci maddesine bağlı cetvelde gösterilen teşkilât kadrolarından Adliye Vekâletine taallük eden kısmının, her kazada bulunması icabeden asliye mahkemesi teşkilâtı ihtiyacına cevap vermediği görüldü.

Yeniden kurulacak kazalarda vücuda getirilecek Devlet teşkilâtında, gerek halk ihtiyacının temini ve gerek kaza teşkilinden beklenen faydalardan mühim bir kısmının elde edilebilmesi bakımlarından, adli teşkilâtın tam kadro ile kurulmasının zaruri bulunduğu kani olan Encümenimiz, lâyihanın ikinci maddesine bağlı (2) sayılı cetvele, her kazada bir asliye mahkemesi teşkilinin istilzam ettiği asgariyi ilâve etmek suretiyle gerekli tadili yapmış ve bir taraftan da 1944 malî yılı bütçesine yeniden teşkil edilecek

kazalar için mevzu tahsisatı da nazara almak zaruretine binaen, bu kadrodan bir kısmını 1944 malî yılı için Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı (L) cetveline almağı muvafık görmüştür.

Aynı suretle kaza sıhhiye teşkilâtında bulunması icabeden (muayene ve tedavi evi sıhhat memuru) ve (Hükümet tabipliği kâtibi) kadroları da (2) sayılı cetvele eklenmiş ve yine tahsisat zaruretiyle 1944 malî yılı için (L) cetveline alınmıştır.

Bu vaziyete göre (L) cetveline alınan kısım için icap eden hükümleri ihtiva etmek üzere, bir muvakkat madde tanzim ve lâyihaya ilâve edilmiştir.

Umumî Heyetin tasvibine arz olunmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	Reis V.	M. M.
Çorum	Kastamonu	Tokad
İ. Eker	Mezundur	H. N. Keşmir
Kâtip		
İstanbul	Antalya	Aydın
F. Öymen	N. E. Sumer	Gl. R. Alpman
Balıkesir	Diyarbakır	Edirne
S. Örgüven	R. Bekit	M. N. Gündüzalp
Giresun	İstanbul	İstanbul
A. Sayar	H. Kortel	H. Ülkmen
Kütahya		Manisa
H. Pekcan		F. Kurdoğlu
Rize		Tokad
T. B. Balta		R. A. Sevengil

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Yeniden 16 kaza teşkiline dair kanun

MADDE 1. — İsimleri bu kanuna bağlı (1) numaralı cetvelde yazılı 16 kaza teşkil olun-

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Yeniden 16 kaza teşkiline ve 3656 sayılı kanuna bağlı cetvel ile 1944 malî yılı Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı D ve L işaretli cetvelerde değişiklik yapılmasına dair kanun lâyihası

MADDE 1. — Hükümetin birinci maddesi aynen.

muştur.

Bu kazaların sınırları 1462 sayılı Vilâyetler İdaresi kanununun 2 ve 71 nci maddelerini de-
ğiştiren 4024 sayılı kanunun 1 nci maddesinin
(D) fıkrasına göre gizilir.

MADDE 2. — İlişik (2) numaralı cetvelde
derece, unvan ve adedleri gösterilen bu kazalar
teşkilâtına dâhil memuriyetler 3656 sayılı ka-
nuna bağlı (1) numaralı cetvelde ait oldukları
vekâlet ve dairelerin kadrolarına eklenmiştir.

MADDE 3. — İlişik (3) numaralı cetvelde
gösterilen kadrolar 1944 malî yılı Umumî Mu-
vazene kanununa bağlı (D) işaretli cetvelde ait
oldukları Vekâlet ve daireler kısmına eklenmiş-
tir.

MADDE 4. — Teşkili kabul edilen kazaların
maaş, ücret ve masrafları karşılığı olarak Ma-
liye Vekâleti bütçesinin 217 nci faslına mevzu
yüz altmış bin lira tahsisatın taallük ettiği büt-
çelerin fasıl ve maddelerine ihtiyaç nispetinde
nakli için Maliye Vekiline mezuniyet verilmiş-
tir.

MADDE 5. — Bu kanun 1 eylül 1944 ta-
rihinden itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 6. — Bu kanunun hükümlerini ye-
rine getirmeğe İcra Vekilleri Heyeti memur-
dur.

8 . VI . 1944

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
Ş. Saracoğlu	R. Türel	A. R. Artunkal
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
Hilmi Uran	N. Menemencioğlu	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Yücel	Sırrı Day	Fuad Sirmen
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	Suad H. Ürgüblü	Ş. R. Hatipoğlu
Mü. V.		Ti. V.
A. F. Cebesoy		C. S. Siren

MADDE 2. — Hükümetin ikinci maddesi
aynen.

MUVAKKAT MADDE 1. — Hükümetin
üçüncü maddesi aynen.

MUVAKKAT MADDE 2. — İlişik (2) sayılı
cetvelde yazılı kadrolardan yine ilişik (4) sa-
yıılı cetvelde derece, unvan ve adedleri göste-
rilen memuriyetler 1944 malî yılı bütçesine
bağlı (L) işaretli cetvelin alâkalı kısımlarına
eklenmiştir.

MUVAKKAT MADDE 3. — Hükümetin
dördüncü maddesi aynen.

MADDE 3. — Bu kanun 1 eylül 1944 tarihin-
den mer'idir.

MADDE 4. — Hükümetin altıncı maddesi
aynen.

Hükümetine teklifine bağlı cetveller

[1] NUMARALI CETVEL

Kazanın adı	Merkezi	Bağlı olduğu vilâyet
Kırıkkale	Kırıkkale	Ankara
Şabanözü	Şabanözü	Çankırı
Kurşunlu	Kurşunlu	Çankırı
Turhal	Turhal	Tokad
Çekerek	Hacıköy	Yozgad
Çayeli	Çaybaşı	Rize
Kaman	Kaman	Kırşehir
Yatağan	Ahiköy	Muğla
Afşin	Efsus	Maraş
Devrekâni	Devrekâni	Kastamonu
İvrindi	İvrindi	Balıkesir
Çaycuma	Çaycuma	Zonguldak
Akyazı	Akyazı	Kocaeli
Ulus	Ulus	Zonguldak
Taşova	Yemişenbükü	Tokad
Alaçam	Alaçam	Samsun.

[2] NUMARALI CETVEL

D.	Memuriyetin nev'i	Aded	Maaş	D.	Memuriyetin nev'i	Aded	Maaş
	<i>Dahiliye Vekilliği</i>			11	Muhasebe kâtibi	8	30
8	Kaymakam	16	50	12	» »	8	25
13	Tahrirat kâtibi	16	20		<i>Adliye Vekilliği</i>		
13	Nüfus memuru	16	20	10	Hâkim muavini	16	35
14	Nüfus kâtibi	16	15	14	Zabıt kâtibi	16	15
	<i>Maliye Vekâleti</i>				<i>Tapu ve Kadastro Umum Müdürlüğü</i>		
10	Malmüdürü	16	35	13	Tapu sicil memuru	16	20
12	Varidat memuru	16	25		<i>Sihhat ve İçtimai Muavenet Vekâleti</i>		
13	Tahsilât memuru	16	20	10	Hükümet tabibi	16	35
13	Veznedar	16	20	13	Sihhat Memuru	16	20

[3] NUMARALI CETVEL

Memuriyetin nev'i	Aded	Ücret
<i>Dahiliye Vekilliği</i>		
Odacı	16	20
<i>Maliye Vekilliği</i>		
Odacı	16	20
<i>Adliye Vekilliği</i>		
Mübaşir	16	40
Gardiyan	16	30
Odacı	16	20

Bütçe Encümeninin değiştirilmesine bağlı cetveller

[2] NUMARALI CETVEL

D.	Memuriyetin nev'i	Aded	Maaş	D.	Memuriyetin nev'i	Aded	Maaş
	<i>Dahiliye Vekâleti</i>			13	Muayene ve tedavi evi sıhhat memuru	16	20
8	Kaymakam	16	50	14	Hükümet tabipliği kâtibi	16	15
13	Tahrirat kâtibi	16	20		<i>Adliye Vekâleti</i>		
13	Nüfus memuru	16	20		<i>Vilâyetler memurları</i>		
14	» kâtibi	16	15		[Reis, hâkim, âza, sulh hâkimi, müddeiumumî ve muavinleri, iera hâkimi ve muavinleri, sorgu hâkimleri, hâkim muavinleri ve temyiz rapor-törleri]		
	<i>Maliye Vekâleti</i>			9		32	40
10	Malmüdürü	16	35	10		16	35
12	Varidat memuru	16	25		<i>Kâtipler</i>		
13	Tahsilât memuru	16	20	13	{ Başkâtip, başkâtip muavinleri, zabıt kâtibi muavinleri, }	16	20
13	Vezenedar	16	20	14	{ kâtip }	16	15
11	Muhasebe kâtibi	8	30		<i>Tapu ve Kadastro Umum Müdürlüğü</i>		
12	» »	8	25	13	Tapu sicil memuru	16	20
	<i>Sıhhat ve İçtimai muavenet Vekâleti</i>						
9	Hükümet tabibi	16	40				
13	Seyyar sıhhat memuru	16	20				

[3] NUMARALI CETVEL

Memuriyetin nev'i	Aded	Ücret	Memuriyetin nev'i	Aded	Ücret
			<i>Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekâleti</i>		
<i>Dahiliye Vekâleti</i>			Hademe	16	30
Odacı	16	20		<i>Adliye Vekâleti</i>	
			Mübaşir	16	40
<i>Maliye Vekâleti</i>			Gardiyan	16	30
Odacı	16	20	Odacı	16	20

[4] NUMARALI CETVEL

D.	Memuriyetin nev'i	Aded	Maaş	D.	Memuriyetin nev'i	Aded	Maaş
	<i>Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekâleti</i>				müddeiumumi ve muavinleri, iera hâkimi ve muavinleri, sorgu hâkimleri, hâkim muavinleri ve temyiz raportörleri		
13	Muayene ve tedavi evi Sıhhat memuru	16	20		<i>Kâtipler</i>		
14	Hükümet tabipliği kâtibi	16	15	13	Başkâtip, başkâtip muavinleri, zabıt kâtibi, zabıt kâtibi muavinleri, kâtip	16	20
	<i>Adliye Vekâleti</i>						
	<i>Vilâyetler memurları</i>						
9	Reis, hâkim, âza, sulh-hâkimi,						